

كهلهين ناڤا پیدقی ب نووژه نكرنی نه

د. پهرویز جیهانی

دهریایا خوڕۆشان دا سوڤه ریڤ بکهن. ههر که سین کو هنده کی د گهل تورهیا کلاسیک ناسیار به، دزانه کو هه موو کلاسیکین گهلین موسولمان یین پوژهه لاتا نافین د ژیر کارتیکرنا تورهیا فارسی و عه ره بی دا نه. که سین کو دا که فن فن مهیدانن ده بی شارهزا و پسپوری قان زانستانا بن:

۱. زاناین زمانین کوردی، فارسی و عه ره بی و ب

یه ک ژ که سین کو خوه ژ بو تورهیا کلاسیکا کوردی ماندی کری یه، هیژا سه عید دیره شی یه. من سئ پرتووکیین کو نه وی ل سهر کار کر نه و فه ژاندنه، دیتنه و ب هوورگلی خواندنه. نهو سئ پرتووک ژی نه فن: (دیوانا فه قیئ تهیران، دیوانا وه داعی و کهلهین ناڤا).

کارن خواندنا ده ستخه تان و فه ژاندنا که شکولان نه کاره کی ساناهی یه. که سئ مه له فان دقین د قئ

بۆ من پر ناسیار بوو، لئ نههاته بیرا من، کا من ئەو ل کیده ری دیتی یه و خواندی یه. من مالکا دهستیپکا وی ل سهر فهیسیبۆکی وهشاند و ژ گهلهک ههفالان ژ ی پرسى کا گهلو ئەف ههلبهسته ل جیههکی هاتی یه وهشاندنن یان نا؟ ههفالهکی ل دهزگهها نووبهاری ئانی بیرا من کو ئەو ههلبهسته د پرتووکا (کهلهپن ئافا) دا هاتی یه، لئ نه ب نافئ (ئاغایۆکی بیداری)، بهلکوو ب نافئ (مادح) چاپ بوویه. مژار هاته بیرا من. من جارهکه دی چاف ل وی پرتووکى خشاند. من دیتهفه کو ئەف ههلبهسته ئاغایۆکی د رووپه لاین ۲۶۷- ۲۷۲ ان یا پرتووکا کهلهپن ئافا دا هاتییه، لئ ب نافئ ههلبهستهکارهکی نهبووی (مادح) هاتی یه ناساندنن. هیژا دیرهشی د فئ ههلبهسته د ژ ی وهکه ههموو ههلبهستهین کو فهنقیسینه، تووشی شاشی یین زهق بوویه. ههم د راستقیسی دا، ههم د نافئ ههلبهستهکاری دا و ههم ژ ی گهلهک پهقیین کو ناس نهکریه، د پهراویزی دا ب شاشیین سۆسرهت شۆقه کره.

ژ بهر کو هیژا دیرهشی نهکاریه خهت نهستهعلیقن شکهسته باش بخوینه، د فهخواندنا ههلبهسته د تووشی گهلهک شاشییان بوویه. د فئ قهسیدهیا بیست مالکی دا دیرهشی گهلهک پهیف ب شاشی خواندنه کو ل ژیری د پهراویزا فئ ههلبهسته دا هاتنه دهستنیشانکرن.

فهرموون ئەم پیکه فئ ههلبهسته بخوین و شاشی یین دیرهشی ژ ی سهراست بکهین:

- ۱) ئی ژ ئەزهل سهحری تاما مهیا جانانهکی عاقبهت دی فر بکهت دیسا ژ دهست فجانانهکی
- ۲) موقبلئ عاشق نهبت ئەسهح نه جهوههرداره ئەو لئ نزانن حوسنئ خووبی^(۱) کی ددهت ئنسانهکی
- ۳) ئی ژ عشقی بیخه بهر بت ئادهمی نابت حساب لئ نه عاشق بت ل مالی^(۲) یان ل کهرهمبانهکی
- ۴) عاشقی کامل ئەوه پهروا ب جهرحا دل نهکته گهر ژ چههقان خوون بباری(ت)^(۳) ههروهکی شهتیانهکی

۱. تابهتی ئیدیوم/بویژ/ زاروین تۆرهیی یین وان زمانان.
۲. پسپۆری خواندنا خهتین / و فارسی یین جوور به جوور.
۳. ناسیاری دگهل جوانکاریین تۆرهیی (بهلاغه، بهدیغ و بهیان).
۴. ناسینا جهلهپن سهروایی.
۵. ناسیاری دگهل کیشا عهرووزی و بهحر و ئهراکیتین د وان.
۶. زانیاری د زانستین ستیرناسی، موسیقی، فقهی و میژوویی...
۷. هایداری ژ کۆنتیکست/ قهرینهیا پهیقان و پهیوهندا وان د ههلبهستان دا.
- کهسین کو د فان زانستانا دا کوور نهبن، بیگومان دی د فهژاندنا تۆرهیا کلاسیک دا ب لنگهکی بکۆلن.
- ههرچقاس کو هیژا دیرهشی گهلهکی ب فان پرتووکانا قا ماندی بوویه و تهمه نهک دانایه سهر فی کاری، لئ ب داخ و کهسه رین گران فا نکاری یه ب سهرفهرازی ژ بن فی بارئ گران دهکهفه و د فان ههرسئ بهرهه مین بوهاگران دا تووشی سه دان شاشی یین زهق بوویه. شاشی یین وسان کو مرووف نکاره ب ساناهی چاقین خوه ل وان بهچینه. ئەوقاس شاشی د فان ههرسئ پرتووکانا دا هه نه کو مرووف ب دیتنا وان هه موو شاشییا زهنده گرتی دمیته. لئ شاشیین دیرهشی د (کهلهپن ئافا) دا هندن کو دهبی ئەف کهلهانا سهر ژ نوو بیته نووژه نکرن، دهن دئ پۆزهکی بههرفن و گهلهک کهسین ژ ی ب تووزا وان بفه تسن.
- ئەز ل سهر کهشکۆلا ههژمار ۴۲۱۸ ژ ئارشیفئا پرتووکخانهیا میری یا باژاری بهرلین (شتات بیللیوئیک زوو بهرلین) دخهبتیم کو تیدا راستی ۷ ههلبهستین کورمانجی هاتم. دو ههلبهسته ژ وان یین ههلبهستهکاری تهزنقیس و رهخهگر (ئاغایۆکی بیداری) نه. گاڤا کو من ئەف ههر دو ههلبهسته دیتن، ههلبهستهک ژ وان ژ

۵) شکوه یان^(۶) ټه ز له و دکم ئیرو ژ فی ده ورا کوهن^(۷)
 راست نابت که چره وه، هر ما ل سر گه رانه کئی
 ۶) خسته یی تیرا فراقی ژ مه هوشی مه هجووره هر^(۸)
 موده عی هرده م ژ دست دلبر دخود دهرمانه کئی
 ۷) همسهرن شیرینکه لامن دل بوویه به حرری دورا
 قهت نهن فکرا موافق خوش بکه ی سهرانه کئی
 ۸) یاریا سادق د فی عه سری ب کهس را کهس نهن
 یان ژ ترسه یان ژ هیقی یان ژ نومیدا جانه کئی
 ۹) ټه حمه قی^(۹) نائه هل و ناهه موار ته بعت به د مودام
 هه منه فهس یان هه مقه فهس هه قری^(۱۰) خودان نرغانه کئی
 ۱۰) عالمی جومله عولوومان دل بوویه دهریایی علم
 به ل ل نک خه لقی بدی^(۱۱) کهس ناکهت بهر گارانه کئی
 ۱۱) جاهلی ټه جهه ل کو له فزا ده ف ب ته قلیدی دروست
 نه زدی عا ما فی زه مانی چیره ژ سوحبانه کئی^(۱۲)
 ۱۲) تازه ټه سپی سهره رازی^(۱۳) هر ل مهیدانی ب مهش
 لنگ^(۱۴) شقاقه، پشت کوله، پر عاجزه ژ کورتانه کئی
 ۱۳) باره گیری والدا ټه سلن^(۱۵) نه دی زین و رکیب
 فی ده می صاحب قوتاسه، داما ل مهیدانه کئی
 ۱۴) بازی یی ته یغوون ژ سهیدی دووره ب چنگ و په ره
 کهرکه سی^(۱۶) خوارنه جس چوو سر جهی ته پرلانه کئی
 ۱۵) رووبه هی^(۱۷) (حیله گه ری^(۱۸)) پنهان ژ خه وفا تووله یان^(۱۹)
 لافزن^(۲۰) حالا دبئی دی چم رییا ټه سلانه کئی
 ۱۶) ئی د محتاجی سونالی بوونه پاشا فی ده می
 ده وله مندئی پر کهرهم محتاجی ئاف و نانه کئی
 ۱۷) شاکره ک نینه کو مادح بت ب دانا سهروه ران
 صاحب نکره مکه ب دل سر ل بکهت ئی حسانه کئی
 ۱۸) ئی کو روژا کوشتنی ده عوا سه ری روسته م بکهت
 ب و هزیف و قسمه ته^(۲۱) ته شبیهی سه رگه ردانه کئی
 ۱۹) ئی قه بوول کهت ئیک ل پشتی، ټه و ل پیشه داچا
 به لکوو دی صاحب عه له م بت ههروه کی سولتانه کئی^(۲۲)

۲۰) غهین ټه لف له و شاعره کهس نینه په یدا فی ده می
 گو هتنه ک مه و زوون بکهت، بینته بهر میزانه کئی
 د ناف فان شاشییان دا هنده ک شاشی، هورده شاشی
 نه، لی هنه ک ژ وان ژ لیقه کولی را کیماسی یین مه زنن
 و مروف نکاره چاقین خوه ل وان مچینه:

ټه م دبیین کو دیره شی د مالکا دووهم، ل جهی په یفا
 (حوسنی خووبی) دا «(حوسن خووبی) نفیسه. گه لو
 لیقه کولی مه ژ خوه نه پرسه یه کا ته رکیبا (حوسن
 خووبی) یانی چ؟ گه لو ب فی ته له فوز و فی داریژکی
 ټه و ته رکیب د کیژان زمانی دا هه یه و د فی هه لبه ستی
 دا چ واته یی دده؟ راستی یا وی په یقی حوسنی خووبی
 یه، نه حوسن خووبی و تی ب واته یا جوانی یا باشبوونی،
 باشبوونا قه نجی یی.

د مالکا یازده هم دا ټاغایوک دبیره د فی ده می دا
 نه چیزانه کی ژ نه زانان کو نکاره باش بئاخقه و واته یا
 گو تین خوه زانه، ل بال عامی ژ زانا و هه لبه ستکار و
 ټاخیه ره و بیره کی وه کی سوحبانی کورپی وائل چیره.
 لی دیره شی بی وی هندی کو ل په یقی و ل ته ناسوبا
 په یقی هه لبه ستی و کونتی کستا په یقان برامینه، ل
 جیهی په یفا سوحبانی دا په یفا سه میان نفیسی یه و
 واته و په یما هه لبه ستکاری مه یی په خنه گر شیواندی
 یه و بیواته کری یه. ټه گه ر مروف وی مالکا هه لبه ستی
 چاوا کو دیره شی ټانیسه، شروفه بکه، یانی ټاغایوکی
 گو تی یه کو جاهله ک ل بال گه ل ژ سه میانه کی چیره.
 لی وسان نینه.

ټه ز زانم هیژا دیره شی کو د مه دره سه یین دینی
 دا خواندی یه، چاوا ناقی سوحبانی کورپی وائل کو د
 ټه ده بیاتا عه ربه ی و فارسی دا بوویه زه ربوله سه لا
 ټاخیه ری و زانینا ټاخفتنی، ناس نه کری یه و ل جیهی
 ناقی وی دا په یفا سه میان کو د فی مالکی دا هیچ
 واته یی ناده جی کری یه؟

ناقی سوحبانی کورپی وائل د گه له ک پرتو و کین توره یی
 یین فارسی و عه ربه ی دا هاتی یه. سه عدی یی شیرازی

د پرتووکا خوه یا نافدار بووستانئ دا ل سهر سوحبانی
وهها دنقیسه:

توان در بلاغت به سحبان رسید

نه در کنه بیچون سحبان رسید

د مالکا دوانزدههم دا ناغایوک رهخنهیی ل رهوشا
جفاکا سهردهما خوه-کو جفاکا سهردهما مه ژی ته داعی
دکه-دگره و دبیتزه: د قئی سهردهمی دا که سین نه چیزان
و جاهل بوونه خووانئ پله و پایه یان و مروقتین زانا
ژی ژیردهست و نه دار و ده رمانده مانه. ئەو ب ته نر
و ئستعاره دبیتزه هه سپه کی تازه و نووزین و سهر فراز
ژ بهر کو که س قه درئ وی نزانه ل جیهی زین کورتان
لیکرنه، ئەو هه سپا ل بن وی کورتانی دا پشتا وی 'کول
و لنگی وی شه ق شه قی و بریندار و ل بن کورتانی دا
ماندی و عاجز مایه، لی بهرگیری کو قهت د ته مهنئ
باقئ خوه دا زین و رکیب نه دیتبوو، بوویه خووانئ زین
و پووسات و قۆنک و قۆنتازان.

لی دیره شی قهت به را خوه نه دایه رمان و په یاما
هه لبه ستکاری و ل سهر ته ناسوبا د نیفه کا په یقان دا
نه هزری یه و ل جیهی په یقا لنگ کو د گه ل په یقا
پشتئ ته ناسوبا وان هه یه، په یقا کوند دانیه و د
په راویزی دا ژی ب شاشی شروقه کری یه.

هه سپی لنگ شقاق، یانی هه سپی کو لنگی وی
بریندار بوویه، لی هیژا دیره شی په یقا لنگ وه که
کوند خواندی یه و ب واته یا هیدی و کونده بوو شروقه
کری یه. ئە گهر دیره شی ل سهر په یقا شقاق بهزریا و
قه رینه یا په یقان راجاف بکرا، دی بزانییا کو لنگ شقاق
دبن، نه کو کوند. هه روسان دی بزانییا کو ته ناسوب د
نیفه کا په یقین پشت و لنگ دا هه یه، نه کوند و پشت
و دی ل په یقی هور ببا و بزانییا کو کوند شقاق هیچ
واته یه کئ ناده.

لیقه کولی مه ل نقیسا خوه هور نابه و ناپرسه باشه
کوند شقاق یانی چ و ل فر چ واته یی دده؟ د کیژان
زمانی و د کیژ فهره نگی دا ته رکیبا کوند شقاق هه یه؟

گه لو ما لیقولین یانی هه ما ره شکرنا رووی کاغه زین
بیسووج و بیگونه هه؟

د مالکا چاردههم دا ناغایوک دیسان رهوشا جفاکی
رهخنه دکه و مروقتین باش و پاکژ، ژیهاتی، 'کیرهاتی و
'کراری دوه کینه/ دشوبهینه بازی ی ته یغوون و مروقتین
پیس و به دکار و هه رماخوژ ژی دوه کینه که رکهس/
لاشوخور/ ته یری که له خان. د قئی مالکی دا ناقی سی
ته یران هه یه: بازی، ته پران، که رکهس. لی دیره شی ل
جیهی په یقا که رکهس دا دنقیسه که رکهس و د په راویزی
دا ژی په یقا ته پران وه که خشکوک شروقه دکه.

د مالکا پانزدهه م دا- کو نقيشکانه- ناغايوک ديسان سى لاوران دده بهرههف و دبیژه: نه و رووبه هی (رووفی) کو ژ ترسا توولهیان دا خوه فه دشارت و نه دویری خوه نه شکره بکهت، ئیرۆکه زرتان دکه و لافان لیده و دبیژه کو نه زى هه پرم ریکا شیران بپرم. نه زى هه پرم شه ری شیران بکه م.

لى دیره شی ل جیهی په یفا رووبه هی دا رووبه ی و ل جیهی په یفا تووله یان دا قولیان نفیسی یه و په یفا لافزه ن ژى کرییه لافزه ده ن و د په راویزی دا وه ها شروقه دکه: «نهف په یفه د ده ستنفیسی دا (لافزه ن) هاتییه، دیاره شاش هاتی یه فه گوه ازتن، ژ بهر کو چ رامانی ناده ت.» لى لافزه ده ن کو په یفه کا فارسی یه و د جهی خو دا یه. رامان پی: دفنلندی، خو ه لدان، خو ه لکیشانه.

لى مخابن وسان نینه. لافزه ن راسته و شاش نینه. لافزه ن (نافی بکه ر/ تسمى فاعل) یان ژى (قهید/ هه فکر / Adverb) ه، ب واتیه که سى کو لافان لى دده، که سى زرتکه، که سى کو خو ه ه لکیشه، یان که سى کو د رهوشا لافلیدانی و خو ه ه لکیشانی دایه.

تشتا بالکیش نه وه کو دیره شی لى نه هزری یه کو په یفا لافزه ده نی هه م واتیه مالکی و هه م ژى کیشا وى دنا لزینه. ما نابه کو لیقه کول هنده کی به رفه هتر بهزره و بیینه کانى په یفا لافزه ده ن ل جیهی لافزه نی دا کیشا هه لبه ستى نالوژ دکه و واتیه یی تیک دده ت یان نا؟ ما نابه کو لیقه کول خوه ماندی بکه و سه ره کی ل فهره نگین جوړ به جوړ بده و بزانه کانى په یفا لافزه ن رامانى دده ئان نا؟

دیره شی ل جیهی په یفا تووله یان دا قولیان نفیسی یه، ما نابه کو لیقه کول ژ خوه و ژ ده وروربه ری خوه بپرسه کا نهف په یفا قولیان یانی چ؟ ما نابه کو شروقه بکه و بیژه من نه کاری نهف په یفا بخواند؟

د مالکا هه زده هه م دا ناغايوک دبیژه، نه و میرخاسی کو ل پوژا جه نگی دا میرانیی دکه و ده عوا سه ری روسته می زالی دکه ت، د جفاکا مه دا وه که سه رگه ردانه کی بی

موعاش و بینه سیب دمیینه.

هیژا دیره شی په یفا وه زیف کو هه مان وه زیفه یه و ب واتیه مووچه و موعاشی یه، ب واتیه (ده ما هیشت ب له ز دچیت) شروقه کریه. نه ز نازم کانى هیشت د قى مالکی دا چ دکه و له زا هیشت و قسمه تی چ په یوه ندی یا وان ب هه فدو را هه یه؟ گه لو ب وى جوړه یی هه لبه ست چ واتیه یی دده ت؟ ناغايوک دبیژه:

عاشقی کامل نه وه په روا ب جرحا دل نه که ت
گه ر ژ چه هقان خون بباری (ت) هه روه کی شه تیا نه کن
یانى عاشقی کامل نه وه کو مننه تی ژ برینا دلی نه کیشه و پووتی پی نه که.

لى دیره شی ل په راویزی دا په یفا په روا وه ها شروقه دکه: «په روا: بیهنفره هی، ته نا، خو راگرتن، شیان، حه ز و قیان.»

لى په روا واته باک و ترس، مننه ت. واتیه وى هه ر د هه لبه ستى بخوه دا ژى دیاره. جا نازم هیژا دیره شی واتیه یی قیان و شیان و حه ز و بیهنفره هی یی ژ کو و ژ کیژان فهره نگی ژ قى په یفی را ناینه؟

ژ بلی قان شاشی یی زه ق، لیقه کول می د نافى هه لبه ستکاری دا ژى که تی یه شاشیه که مه زن و نه بهوری.

نهف هه لبه ستا د که شکولا نافبوری د روپه لا ۱۱۲ دا هاتییه و ل دوو را ل روپه لا ۱۱۳ ان دا هه لبه ستکه دی یا ناغايوکی ل ژیر نافى (گوفتاری بیداری) هاتی یه. د قان هه دو هه لبه ستان دا ژى ناغايوکی ته خه لלו سا خوه وه که (غهین نه لف) نانییه. چاوا کو هه لبه ستکاری ن کورد یی ب بهری وى ژى تیپن ده ستپیکا نافى خوه ژ بوى ته خه للو سا خوه ب کار برنه. وه که فه قی ته یران کو ناسنافى (میم و حى) د هه لبه ستی خوه دا ب کار دبه. لى ب داخین گران فه هیژا سه عید دیره شی نهف

دهنا ٲهز شاعر نينم. ٲهف يه كا نهفسبچووكى يا وى نيشان دده.

لئ مخابن دٲرهشى ٲهف تهخهلوسا وهها ٲهشكه ره و ديار نهديتبه و لئ هوور نهبوويه، چووويه ل پهيقئين مادح و سادق ٲالقى يه و ههلبهستفانهكى خه يالى ٲافراندى يه. تشتا ژ وئى ژى خهراپتر دٲرهشى تهخهلوسا ٲاغايووكى (غهين ٲهلف) ب حسابئ ٲهجه دٲى ههژمارتى يه و كرى يه دٲروكا ژيانا كهسهكى ب ٲاقتى مادح. راستى ژى جيھئ زهندهمانئ يه كو كهسهكى وهك دٲرهشى كو تهمنهك ل سهر كلاسيكان دانايه، تووشى فان شاشى يئن زهق ببيتن.

د داويئ دا ژ هيژا دٲرهشى را تهمنهكى دريژ و پر سوود داخواز دكم. مخابن ٲهفان كارئ وى يئن نفيشكان بارئ من ژى گران كرنه. ب ريژ و سپاسين بيپايان.

پهراويژ:

١. د. حوسن خوٲن
٢. د. مالى
٣. تيب و پهيقئين د ٲاقتا جوٲتكهوانان دا ژ لايئ من فه هاتنه نفيسين .
٤. د. شهكويهان
٥. د. كوهن
٦. د. ٲه
٧. د. ٲهحمهقه ٲائههل
٨. د. ههقرى
٩. د. بهدى
١٠. د. سهميانهكن
١١. د. سهرهفرازى
١٢. د. كوند
١٣. د. ٲهسلا
١٤. د. گهر كهس
١٥. د. رووبهٲئ
١٦. ٲهف مالكا نفيشكان بوو، من ب ٲاريكاريا كوٲنتيكتستا ههلبهستئ ژ لال خوه را پهيقا حيله گهر لئ زيده كر.
١٧. د. پهٲهان ژ خه وفا قوليان
١٨. د. لافزهدهن
١٩. د. بئ وهزيهف قسمهته
٢٠. د. سلٲانهكى

ههلبهستا ٲاغايووكى ب ٲاقتى (مادح) دايه ناساندئ. ٲاغايووك دقتى قهسيدهيا خوه يا تهنزٲاميز دا د مالكا ههفدهههه دا پهيقا (مادح) ب كار دبه و دبيژه:

شاكركه نينه كو مادح بت ب دانا سهروهان
ساحب ٲكرامهك ب دل سهر لئ بكهت ٲيحصانهكن

ٲهرئ ٲه گهر مروفت باش ژ كلاسيكان بزانبه، مروفت دهٲئ ل قئ مالكن هوور ببه و بهزره كا گهلؤ ٲهف پهيقا پهيوهندا وئ ب تهخهلوسا ههلبهستكارى قه ههيه يان نا؟ واتهيا وئ و پهياما وئ چى يه؟

د تهخهلوسئ دا چهند مهرج ههنه. يهك ٲهوه كو ههلبهستكار ب پهيقف و پهيامين ديار خوه دده ناساندئ و دبيژه خواندهفانين خوه كو ٲهف ههلبهست يا منه. يا دووئ كو پر گرنكه و ههر ليٲفهكوٲلهكى ٲورهيا كلاسيك دهٲئ بزانبه، ٲهوه كو ههلبهستكار تهخهلوسا خوه د مالكا داوين دا تينن، يان ژى د مالكا بهرى يا داويئ دا، كو ٲهوه ژى كيم جاران دقهومه.

ٲه گهر هيژا دٲرهشى هندهكى ل سهر واتهيا قئ مالكن بهزرى يا و هندهكى ژى خوه بيٲشاندا و ل رووپهلا دوو وئ رووپهلي مپزه بكر، دئ راستى ٲاقتى بيٲدارى و (غهين و ٲهلف) ي بهاتا و تووشى قئ شاشيئ نهذبوو و بلاسهبهب ههلبهستا ٲاغايووكى نهذكر يا ٲافهكى خه يالى و ههلبهستكارهكى نهبوويى نه دٲافراند.

ٲاغايووك ب خوه د مالكا داوين دا دبيژه:

غهين ٲهلف لهو شاعره كهس نينه پهيدا قئ دهى
گوٲهنهك مهوزوون بكهت، بينيته بهر ميزانهكن

ههلبهستكارئ مه ل قرا ب روٲناهى و زهلالى خوه دده ناساندن و دبيژه: چونكو دقتى زهمانى دا كهسهك پهيدا ٲابه كو گوٲتان مهوزوون بكه و بينه ميزانئ و بكهت ههلبهست، لهورا ٲهز (غهين ٲهلف) بوومه شاعر. ههلبهستكار چاوا كو جفاكا خوه رهخنه دكه، خوه ژى رهخنه دكه و دبيژه كهس تونهيه لهورا ٲهز بوومه شاعر،